

T.C.
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü

Sayı : 26660611-000-[94511]-23874
Konu : Emekli İkramesi

02/11/2018

MUHASEBAT VE MALİ KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE
(Muhasebe Dışı İşlemler Şubesi)

İlgi : 20.09.2018 tarihli ve 57761329-130.02-14600 sayılı yazınız.

3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanununun geçici 27 nci maddesi hükmü gereğince re'sen emekliye sevk edilen personelden idare mahkemesi kararıyla iade-i memuriyet ataması yapılan ve tekrar göreve başlatılan personelin emekli ikramiyesinin ilgililerden tahsil edilip edilmeyeceği, tahsil edilmesi halinde ne şekilde ve hangi Kurum tarafından tahsil edileceği hususunda tereddüde düşüldüğünden bahisle, konu hakkında uygulamaya esas Bakanlığımız görüşünün bildirilmesinin Emniyet Genel Müdürlüğünün 25.4.2016 tarihli ve 65023 sayılı yazıları ile istenildiği,

Bu bağlamda, Emniyet Genel Müdürlüğüne hitaben yazılan 20.6.2016 tarihli ve 11778 sayılı yazınızla; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 71 inci maddesinin birinci fıkrasında, kamu zararı, kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması şeklinde tanımlandığından bahisle, 6638 sayılı Kanuna uygun olarak re'sen emekliliğe sevk edilmesi sonucu kendisine emekli ikramiyesi ödendikten sonra mahkeme kararıyla memuriyete geri dönenlerden emekli ikramiyesinin geri alınması işleminin, Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamında olmadığı değerlendirildiği, Sosyal Güvenlik Kurumunun (SGK) "iade-i memuriyet ataması yapılmak suretiyle tekrar görevlerine başlatılan personele yapılan emekli ikramiyesi ödemelerinin ilgililerden tahsili açısından sorumluluğun Kurumlarına ait olduğu" mütalaasına iştirak edildiğinin belirtildiği,

Bu defa, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün (Mülga) 28.8.2018 tarihli ve 5868 sayılı yazısında; Emniyet Genel Müdürlüğünün 26.7.2018 tarihli ve 139133 yazı ve eklerinin incelenmesinden, 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanununa 6638 sayılı Kanunun 32 nci maddesiyle eklenen geçici 27 nci madde uyarınca re'sen emekliye sevk edilenlerden açtıkları davalar neticesinde emekliye sevk işlemi iptal edilip tekrar göreve başlayanlara ödenmiş olan emekli ikramiyelerinin geri alınması yerine müteakip dönemde hak kazanacakları emekli ikramiyesi tutarından mahsup edilmesine imkan bulunup bulunmadığı ile mahsup edilmesine imkan bulunmaması halinde geri alma işleminin hangi usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağı hakkında Bakanlığımızdan görüş talebinde bulunduğu belirtilerek, ilgi yazıda tereddüde düşülen konular hakkında görüş istenildiği,

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 60 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde; ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerinin kamu idarelerinin mali hizmetler birimleri tarafından yürütüleceğinin belirtildiği, aynı Kanunun 71 inci maddesinin birinci fıkrasında kamu zararının kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata

aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması şeklinde tanımlandığı,

Ayrıca, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 77 nci maddesinde; haklı bir sebep olmaksızın bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşenin bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlü olduğu ve 117 nci maddesinde de muaccel bir borcun borçlusunun, alacaklının ihtarıyla temerrüde düşeceği, haksız fiilde fiilin işlendiği, sebepsiz zenginleşmede ise zenginleşmenin gerçekleştiği tarihte borçlu temerrüde düşmüş olacağı, ancak sebepsiz zenginleşenin iyiniyetli olduğu hâllerde temerrüt için bildirim şart olduğu hükümlerinin yer aldığı,

Diğer taraftan, SGK' nın 24/3/2011 tarihli ve 2011/32 sayılı Dış Genelgesinin 14-a maddesinde, *"Res'en emekliye sevk edilenlerden emeklilik işlemi idari yargı kararı ile iptal edilenlerin emekli sıfatı ortadan kalktığından kendisine Kurumumuzca yapılan ikramiye ödemesinin hukuki dayanağı ortadan kalkmaktadır. Bu nedenle ilgililerin göreve başlatılmaları sırasında söz konusu ikramiyenin kurumlarca kendilerinden geri istenilmesi gerekmektedir."* şeklinde görüş bildirildiği,

Buna göre, göreve iade edilen bir personel için ödenmiş olan emekli ikramiyesinin geri alınması işleminin, Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamında olmadığı, emekli ikramiyelerinin geri alınmasının ilgili kurumlarca yapılması hususunun söz konusu Genelgede açıkça belirtildiği, iade işlemi yapılan personele ödenen emekli ikramiyelerinin hukuki dayanağının ortadan kalktığı hususunun 2011/32 sayılı Dış Genelgede de belirtildiği göz önünde bulundurulduğunda; söz konusu tutarın 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri istenebileceği, iyi niyetli borçluların temerrüde düşürülmesi gerektiğinden idare tarafından borç bildiriminde bulunarak bildirimde süre belirlenmişse bu sürenin son gününü takip eden günün faiz başlangıç tarihi olarak alınabileceğinin düşünüldüğü,

Ancak, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun 89 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan *"Emekli ikramiyesini aldıktan sonra yeniden iştirakçi durumuna girenlerin tekrar emekliye ayrılmasında, sadece sonradan geçen hizmetlerine karşılık yukarıdaki esaslara göre emekli ikramiyesi ödenir."* hükmü göz önünde bulundurulduğunda, tekrar göreve başlayanlara ödenmiş olan emekli ikramiyelerinin geri alınması yerine müteakip dönemde hak kazanacakları emekli ikramiyesi tutarından mahsup edilmesine imkan bulunup bulunmadığı hususunda tereddüt hasıl olduğundan Genel Müdürlüğümüz görüşlerinin istenildiği ilgi yazınızdan anlaşılmaktadır.

Sosyal Güvenlik Kurumunun (SGK), 24.3.2011 tarihli ve 2011/32sayılı Genelgesi'nin 14 üncü maddesinde, *"Re'sen emekliye sevk edilenlerden emeklilik işlemi idari yargı kararı ile iptal edilenlerin emekli sıfatı ortadan kalktığından kendisine Kurumumuzca yapılan ikramiye ödemesinin hukuki dayanağı da ortadan kalkmaktadır. Bu nedenle ilgililerin göreve başlatılmaları sırasında söz konusu ikramiyenin kurumlarca kendilerinden geri istenilmesi gerekmektedir..."* açıklamasına yer verilmek suretiyle, yargı kararları ile emeklilik işlemi iptal edilenlere ödenmiş olan emekli ikramiyesi tutarlarının, bu ödemeye esas olan işlemin ortadan kalkması nedeniyle tahsili ve bu işlemde ilgililerin kurumlarınca yapılması gerektiği belirtilmiştir. Kurumun 2014/15 sayılı Dış Genelgesinde de bu usul benimsenmiştir.

Diğer taraftan Danıştay 1.Dairesinin 30/5/2003 gün ve 2003/71 Esas 2003/69 Karar sayılı istişari kararında *"Emekliye sevk işlemleri hakkında idari yargı mercilerince verilen yürütmenin durdurulması veya iptal kararlarının uygulanması sonucu görevlerine iade edilenlere ödenmiş olan emekli ikramiyesinin kurumlarınca geri istenilmesi nedeniyle ortaya*

çıkan uyuşmazlıklarda verilen Danıştay kararlarının, ikramiyelerin iade edilmeyeceği yönünde olduğu görülmektedir. Aynı konuda Yargıtayca verilen kararlarda da, ödenmiş olan emekli ikramiyelerinin, görevlerine iade edilen iştirakçilerden istenilmesinin objektif iyiniyet kuralları, hakkaniyet ilkeleri ve hukuk devleti esaslarına ters düşeceğinin hükme bağlandığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, geri alma işlemleri ile iptal kararları aynı hukuki sonucu doğurduğundan, yaş haddinden emekliye sevk işlemlerinin idarece geri alınması üzerine, görevine iade edilen kamu görevlilerinden daha önce ödenen emekli ikramiyesinin geri istenilmesi, objektif iyiniyet kuralları, hakkaniyet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayacaktır. " denilmek suretiyle resen emeklilik işlemi sonrasında yargı kararıyla bu işlemi iptal edilen ve göreve iade edilen personelden kendisine ödenen emekli ikramiyesinin geri alınmasının yerinde olmayacağı değerlendirilmiştir.

Ancak güncel mevzuat gereği bir yargı kararı olmadıkça emeklilik işlemi yargı kararıyla iptal edilenlerin emekli ikramiyesi almasına esas olan işlem ortadan kalktığı için, emekli ikramiyesinin ilgisinden tahsili gerekmekte olup SGK tarafından hazırlanan Genelgeler ile ilgililerin kurumları tarafından iade işlemlerinin yapılması gerekliliği açıkça belirtilmiştir.

Bunun yanında 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununda takas ile ilgili düzenlemeler yapılmış olup ; 139 unuc maddesi "*İki kişi, karşılıklı olarak bir miktar para veya özdeş diğer edimleri birbirine borçlu oldukları takdirde, her iki borç muaccel ise her biri alacağını borcuyla takas edebilir. Alacaklardan biri çekişmeli olsa bile takas ileri sürülebilir. Zamanaşımına uğramış bir alacağın takası, ancak takas edilebileceği anda henüz zamanaşımına uğramamış olması koşuluyla ileri sürülebilir.*" hükmünü haizdir.

İş bu hüküm doğrultusunda görevine iade edildiği için emekli ikramiyesini iade yükümlüsü olan personele ilişkin olarak; iade işlemlerine esas alınacak talimatın tarihi itibarıyla emeklilik başvurusu yaparak emekli statüsüne girmiş olanlar hakkında takas yönteminin değerlendirilebileceği, nitekim bu kapsamlı takas işleminin süreci basitleştirmesi yanında mahkeme kararı ile yersiz ödeme haline gelen emekli ikramiyesinin tahsili sorununu ve riskini de ortadan kaldıracığı mütalaa edilmiştir. Ancak emekli statüsüne girmek için başvuru yapmamış diğer kişiler bakımından takas uygulaması söz konusu olmayacağından ve karşılıksız kamu kaynağı kullandırılması sonucunu doğurabilecek bir uygulamaya güncel mevzuatlar cevaz vermediğinden, SGK Genelgeleri çerçevesinde tahsilat işlemlerinin ivedilikle başlatılması gerektiği değerlendirilmiştir.

Takdiri İdarenize ait olmak üzere bilgilerinize arz ederim

(e-İmzalıdır)

Hayrettin KURT
Başhukuk Müşaviri ve
Muhakemat Genel Müdürü